

Vadlīnijas neformālās izglītības programmu izstrādei

Neformālās izglītības
programmu izstrādātājiem un
Īstenotājiem
2023.

Līdzfinansē
Eiropas Savienības
Erasmus+ programma

Eiropas Savienības Erasmus+ programmas projekta

„Nacionālie koordinatori Eiropas programmas ieviešanai Latvijas pieaugušo izglītībā”

Nr. 10105130 - NCLV - ERASMUS-EDU-2021-AL-AGENDA-IBA

Izglītības un zinātnes
ministrija

Priekšvārds

Šis izdevums ir tapis Erasmus+ programmas projekta “Nacionālie koordinatori Eiropas programmas īstenošanai pieaugušo izglītībā” Nr. 10105130-NCLV-ERASMUS-EDU-2021-AL-AGENDA-IBA ietvaros. Tas paredzēts neformālās izglītības īstenotājiem neformālās izglītības programmu izstrādei kā atbalsta materiāls, lai izveidotu kvalitatīvu neformālās izglītības programmu aprakstu un izvērtētu dažādus ar programmu izstrādi un īstenošanu saistītus aspektus.

Sagatavoja projekta eksperte Anita Zaļaiskalne, *dr.sc. admin.*

Pārpublicēšanas vai citēšanas gadījumā atsauce uz projektu “Nacionālie koordinatori Eiropas programmas īstenošanai pieaugušo izglītībā” obligāta.

Saturs

Aktualitātes neformālajā izglītībā	3
Neformālās izglītības programmu izstrādes principi	4
Izmantoto avotu saraksts	19
Pielikumi	21

Aktualitātes neformālajā izglītībā

Līdztekus formālās izglītības pakāpēm neformālā izglītība iekļaujas kopējā Latvijas izglītības sistēmā, sākot no vispārējās pamatizglītības līmeņa un beidzot ar doktora studijām. Pilna Latvijas izglītības sistēmas shēma dota 1. pielikumā.

21. gadsimtā mūžizglītība, proti, jaunu prasmju, zināšanu iegūšana mūža garumā ir kļuvusi par nepieciešamību. Tā saistīta ar pieaugošo tehnoloģiju attīstību un digitalizācijas pakāpi tautsaimniecībā. Izglītojamā ārpus formālās izglītības mūža garumā iegūtās prasmes sniedz iespēju veiksmīgāk iekļauties darba tirgū, kā arī pilnveidot savas personības kvalitātes.

Latvijas izglītības sistēmā tiek īstenotas reformas visos izglītības līmeņos un pakāpēs, arī neformālā izglītība nav izņēmums. Izglītības likuma 46. pants raksturo neformālās izglītības programmas un prasības to izstrādei, kā arī nosaka, ka neformālās izglītības programmu īstenošanai nepieciešama pašvaldības izsniegta atļauja.

Saeima 2022.gada 15.septembrī pieņēma grozījumus Izglītības likumā, tai skaitā grozījumus, kas skar neformālās izglītības programmas. Neformālās izglītības tvērums paplašināts arī uz jauniešu mērķauditoriju, līdz ar to neformālās izglītības programmas var tikt īstenotas arī jauniešiem no 13-25 gadiem atbilstoši Jaunatnes likumā noteiktajam.

Atbilstoši Izglītības likumā noteiktajam 2023. gadā izstrādāti Ministru kabineta noteikumi Nr. 395 "Kārtība, kādā tiek izsniegtas atļaujas neformālās izglītības programmas īstenošanai", (turpmāk – Kārtība), kas stājās spēkā 2023. gada 19. jūlijā. Tā paredz vienotas prasības neformālās izglītības programmu apraksta sagatavošanai un iesniegšanai, kā arī nosaka šo izglītības programmu īstenošanu atbildību par programmu saturu, īstenošanas kvalitāti.

Vadlīnijās neformālās izglītības programmu izstrādei (turpmāk - Vadlīnijas) minētie neformālās izglītības programmu izstrādes aspekti analizēti, balstoties uz Kārtībā noteiktajiem formulējumiem.

Neformālās izglītības programmu izstrādes principi

Lai varētu īstenot neformālās izglītības programmu, nepieciešama atļauja no tās pašvaldības, kuras administratīvajā teritorijā plānots īstenot vai tiek īstenota programma vai tās daļa vai kurā reģistrēts programmas īstenotājs (ja programma paredzēta īstenošanai tālmācībā). Kārtībā norādīts, ka atļaujas saņemšanai sagatavo un iesniedz iesniegumu. Iesnieguma paraugs dots Vadlīniju 2. pielikumā.

Iesniegumam tiek pievienots neformālās izglītības programmas apraksts. To sagatavo, vadoties pēc Kārtības pielikuma “Neformālās izglītības programmas apraksta paraugs”. Vadlīniju 3. pielikumā iekļauts Kārtības pielikums. Lai izveidotu prasībām atbilstošu, kvalitatīvu neformālās izglītības programmas aprakstu, nepieciešams ievērot vairākus būtiskus aspektus.

Neformālās izglītības programmu specifika

Izglītības likuma 38. pantā norādīti izglītības programmu veidi. Tiek uzskaitītas šādas izglītības programmas:

- 1) vispārējās izglītības programmas;
- 2) profesionālās izglītības programmas, tostarp profesionālās augstākās izglītības programmas jeb profesionālās studiju programmas;
- 3) akadēmiskās izglītības programmas jeb studiju programmas;
- 4) tālākizglītības programmas;
- 5) interešu izglītības programmas;
- 6) neformālās izglītības programmas.

Katrai no minētajām izglītības programmām ir sava specifika, mērķa grupa, saturs, sasniedzamie rezultāti un arī programmas apguves rezultātā iegūtais dokuments.

Lai izstrādātu kvalitatīvu neformālās izglītības programmu, vispirms jāizprot formālās un neformālās izglītības atšķirības. Izglītības likuma 1. pantā dots šāds skaidrojums:

Formālā izglītība – sistēma, kas ietver pamatizglītības, vidējās izglītības un augstākās izglītības pakāpes, kuru programmu apguvi apliecina valsts atzīts izglītības vai profesionālās kvalifikācijas dokuments, kā arī izglītības un profesionālās kvalifikācijas dokuments.

Neformālā izglītība – ārpus formālās izglītības organizēta interesēm un pieprasījumam atbilstoša izglītojoša darbība.

Jau ar šo terminu skaidrojumu uzsvēta būtiska atšķirība starp formālo un neformālo izglītību īpaši tajā aspektā, kas saistīts ar dokumentu izsniegšanu par izglītības programmas apguvi.

Neformālās izglītības programmas apguves rezultātā tiek saņemta apliecība par neformālās izglītības programmas apguvi. Šāda apliecība **nav** valsts atzīts dokuments par profesionālo izglītību vai par profesionālo kvalifikāciju.

Latvijas Republikas Profesionālās izglītības likuma 38. pantā uzskaitīti valsts atzīti uzskaitīti profesionālo izglītību un profesionālo kvalifikāciju apliecinoši dokumenti. Tie ir:

- apliecība par profesionālo pamatizglītību;
- atestāts par arodizglītību;
- diploms par profesionālo vidējo izglītību;
- diploms par īsā cikla profesionālo augstāko izglītību;
- profesionālās kvalifikācijas apliecība;
- apliecība par profesionālās kvalifikācijas daļas apguvi;
- apliecība par profesionālās pilnveides izglītības apguvi;
- apliecība par profesionālās ievirzes izglītības apguvi.

SVARĪGI!

Apliecība par neformālās izglītības programmas apguvi šajā uzskaitījumā neietilpst!

Tātad, plānojot neformālās izglītības programmas izstrādi un sagatavojot programmas aprakstu atļaujas saņemšanai, jāievēro, ka neformālās izglītības programmas nosaukums nevar būt identisks kādas profesijas, kā arī profesionālās kvalifikācijas vai tās daļas nosaukumam.

Valsts izglītības satura centra mājas lapā ir publicēti profesiju standarti un profesionālās kvalifikācijas prasības (Profesiju standarti un profesionālās kvalifikācijas prasības | Valsts izglītības satura centrs (visc.gov.lv)). Pirms izstrādāt neformālās izglītības programmu, ir lietderīgi iepazīties ar šo informāciju, lai izvairītos no analoģu nosaukumu lietošanas un tā maldinātu potenciālos izglītības programmas izglītojamos.

To, vai plānotā neformālās izglītības programma pēc nosaukuma un satura būs atbilstoša normatīvajos dokumentos definētajam, var pārbaudīt, iepazīstoties ar Valsts izglītības satura centra mājas lapā publicēto nozaru kvalifikācijas struktūru sarakstu (Profesionālā izglītība. Nozaru kvalifikāciju struktūras. Nozares kvalifikāciju struktūru saraksts (visc.gov.lv)).

Piemēram, Skaistumkopšanas nozare. Profesiju kartē ir norādītas šādas nozarē iekļautās profesijas (skat. 1. attēlu).

Skaistumkopšanas nozares struktūrā iekļauto profesiju karte

LKI	PKL		Skaistumkopšana					
7.	5.	Akadēmiski izglītots amatu meistars ¹						
6.	5.	Akadēmiski izglītots amatu meistars ¹						
5.	4.	Amatu meistars ¹	Skaistumkopšanas speciālists (kosmetologijā)					
4.	3.	Amatu zellis ¹	Kosmētikis	Frizieris – stilists	Vizuālā tēla stilists		SPA speciālists	Pirts meistars
3.	2.		Manikīra un pedikīra speciālists	Frizieris	Vizāžists	Grimētājs ²		Pirtnieks
2.	1.							

¹ Amatnieku kvalifikācijas līmeņi iekļauti atbilstoši Latvijas Amatniecības kameras rekomendācijām par līmeņu pielīdzināšanu profesionālās kvalifikācijas līmeņiem.

² Kvalifikācija iegūstama pēc kvalifikācijas "Vizāžists" iegūšanas.

1. **attēls. Profesiju karte Skaistumkopšanas nozarē.** Avots: [NKSK_skaistumkopsana.pdf \(visc.gov.lv\)](#)

No šīs informācijas izriet, ka neformālās izglītības programmas ar tādiem nosaukumiem kā "Vizāžists" vai "SPA speciālists" nevar tikt īstenotas. Šādu profesiju apguvei paredzētas tikai formālās izglītības programmas atbilstoši noteiktai profesionālās izglītības pakāpei un profesionālās kvalifikācijas līmenim.

Katrai no kartē norādītajām profesijām ir profesijas standarts. Piemēram, Vizāžista profesijas standartā noteikts otrais profesionālā kvalifikācijas līmenis. Iepazīstoties ar Vizāžista darbības pamatuzdevumu kopsavilkumu, iespējams definēt kādu šauru jomu, kurā var izstrādāt neformālās izglītības programmu.

Standartā noteikts, ka vizāžists ir Skaistumkopšanas nozares speciālists, kurš konsultē klientu par grima izvēli; novērtē klienta sejas ādas stāvokli; zīmē grima skices; izvēlas piemērotus materiālus; sagatavo sejas ādu grima uzklāšanai; uzklāj grimu; pārzina modes tendences un grima uzklāšanas jaunākās tehnoloģijas; patstāvīgi plāno un organizē savu darbu (ps0084 (visc.gov.lv)).

Ja plānotās neformālās izglītības programmas nosaukums ir "Grima uzklāšanas principi", tas ir piemērots. Taču Skaistumkopšanas nozarē bez profesijas standarta pastāv arī citi reglamentējoši noteikumi, kas ierobežo šīs nozares neformālās izglītības iespējas. Tā Latvijas Skaistumkopšanas speciālistu asociācija izstrādājusi virkni informatīvu materiālu par prasībām

Skaistumkopšanas nozarē strādājošiem, arī prasības personām, kuras īsteno profesionālās izglītības programmas (<https://www.lssa.lv/informativi-materiali>).

SVARĪGI!

Pirms programmas izstrādes jāpārliecinās, kādas prasības ir attiecīgajai nozarei un kādas ir iespējas izstrādāt un īstenot tieši neformālās izglītības programmu.

Atgāde: neformālās izglītības programma nav profesionālās izglītības programma. Tās apguves laikā iegūtās prasmes nav tieši attiecināmas uz kādas profesijas apguvi. Pēc neformālās izglītības programmas apguves persona nav kvalificēts attiecīgās jomas speciālists.

Pēc tam, kad precizēta informācija par to, kāda ir nozares specifika, saistībā ar kuru plānota programmas īstenošana, nākošais solis neformālās izglītības programmas izstrādē ir noteikt, kādām vajadzībām šī programma ir paredzēta. Lai izveidotu pieprasījumam atbilstošu izglītības programmu piedāvājumu, nepieciešama informācija par pieaugušo mācību vajadzībām.

Kādas ir pieaugušo mācību vajadzības? Tās, protams, var būt katram individuālas, tomēr ir iespējams izdalīt šādus galvenos mācīšanās vajadzību veidus (skat. 2. attēlu).

2. attēls. Pieaugušo mācīšanās veidi.

Ja tiek izstrādāta neformālās izglītības programma, kas varētu atbilst kādai vajadzību grupai, tad attiecīgi veidojas arī programmas aprakstā vajadzīgais – prasības uz iepriekšējo pieredzi ar programmu saistītajā jomā un cita prasītā informācija.

Programmas mērķis un sasniedzamie mācīšanās rezultāti

Pēc tam, kad ir formulēts neformālās izglītības programmas nosaukums, nākošais solis ir definēt izglītības programmas mērķi un formulēt sasniedzamos mācīšanās rezultātus.

Kārtības pielikumā to paredzēts izdarīt šādi (3. attēls).

(neformālās izglītības programmas nosaukums)

1. Programmas mērķis un sasniedzamie mācīšanās rezultāti

Mērķis	_____

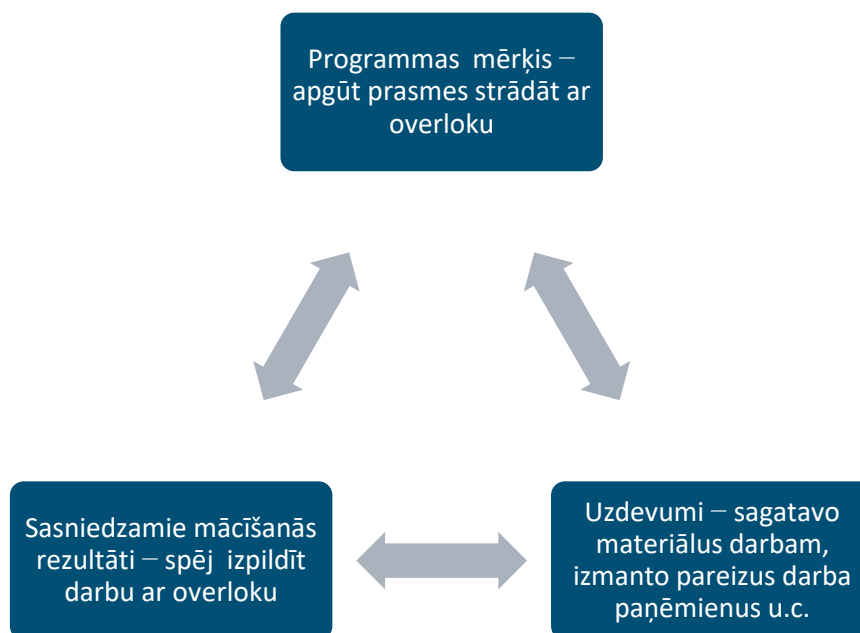
Sasniedzamie mācīšanās rezultāti:*, **	
1.	_____
2.	_____
[...]	_____

3. attēls. Piemērs programmas mērķa un sasniedzamo mācīšanās rezultātu aprakstam

Lai arī sākotnēji šķiet, ka sasniedzamo mācīšanās rezultātu formulēšana ir sarežģīta, tas ir svarīgs solis izglītības programmu, arī neformālās izglītības programmu satura izstrādē. Noderīgs atbalsts, lai izprastu mācīšanās rezultātu formulēšanu, to pielietojumu ir Eiropas rokasgrāmata “Mācīšanās rezultātu definēšana, rakstīšana un pielietošana” ([macisanas rezultatu definesana rakstisana un pielietosana.pdf \(nki-latvija.lv\)](#)).

Neformālās izglītības programmu izstrādes vajadzībām tiek piedāvāti mācīšanās rezultātu definēšanas pamatprincipi. Sasniedzamie mācīšanās rezultāti ir apgalvojumi par to, ko izglītojamais spēj un prot veikt pēc izglītības programmas vai kādas programmas tēmas apguves.

Pastāv likumsakarīga saistība starp programmas mērķi, uzdevumiem un sasniedzamajiem mācīšanās rezultātiem, kā tas redzams 4. attēlā. Sasniedzamie mācīšanās rezultāti ir indikators tam, ka mērķis ir sasniegts (arī – kādā pakāpē sasniegts).

4. attēls. Piemērs: izglītības programmas mērķa, sasniedzamo rezultātu un uzdevumu saistība

Sasniedzamos mācīšanās rezultātus raksturo vairāki rādītāji jeb kritēriji. Daži no tiem doti 5. attēlā. Definējot sasniedzamos rezultātus programmas līmenī, ir jāatlasa būtiskie, tādi, bez kuru sasniegšanas nav iespējama programmas apguve. Šiem rezultātiem jābūt tādiem, ko programmas paredzētajā stundu skaitā, laikā var reāli sasniegt. Svarīgs kritērijs ir tas, ka iespējams noteikt, izmērīt, vai rezultāts patiesi ir sasniegts.

Ticams – to reāli var sasniegt, tas ir atbilstošs attiecīgajam vecuma posmam, iepriekšējai pieredzei

Būtisks – tiek definētas būtiskās zināšanas un prasmes

Jēgpilns – izglītojamam ir skaidrs, ko dos tas, ka viņš konkrēto lietu zinās, prātīs

Izmērāms – ir iespējams precīzi pārlicināties vai rezultāts ir sasniegts

5. attēls. Sasniedzamo mācīšanās rezultātu definēšanas kritēriji

Pēc tāda paša principa tiek definēti arī katra temata sasniedzamie mācīšanās rezultāti, kā tas nepieciešams izglītības programmas aprakstā (6. attēls). Šeit ir svarīgi izplānot, cik ilgs laiks nepieciešams katra temata apguvei un formulēt mācīšanās rezultātus, lai tos būtu iespējams sasniegt norādītajā laikā.

Nr. p. k.	Sasniedzamais mācīšanās rezultāts ²	Temats	Apakštemati	Paredzētais stundu skaits
1.		1. _____	1.1. _____ 1.2. _____ [...] _____	
2.				
[...]				

6. attēls. Piemērs temata sasniedzamo rezultātu aprakstam

SVARĪGI!

Plānojot temata apguvei paredzēto stundu skaitu, ir jāierēķina laiks, lai pārbaudītu, vai plānotie rezultāti ir sasniegti.

Atgāde: ja tiek īstenotas neformālās izglītības programmas, kuru mērķis ir valodu prasmju apguve, sasniedzamos mācīšanās rezultātus definē un strukturē atbilstoši valodu prasmju līmeņiem. Avots: [Eiropas-valodu-portfelis.pdf \(valoda.lv\)](#)

Atgāde: ja tiek īstenotas neformālās izglītības programmas, kuru mērķis ir digitālo prasmju apguve, sasniedzamos mācīšanās rezultātus definē un strukturē atbilstoši Eiropas iedzīvotāju digitālās kompetences ietvaram. Avots: [DigComp 2.2: Eiropas Iedzīvotāju digitālās kompetences ietvara jaunākā versija - Latvijas Digitālo prasmju partnerība \(eprasmes.lv\)](#)

Programmas apjoma sadalījums un mācību metodes

Neformālās izglītības programmas apraksts (5. punkts) paredz arī informāciju par to, kādā formā un ar kādām metodēm tā tiks īstenota. No apraksta paraugā dotā "Klātiene", "Neklātiene" un "Tālmācība" tiek aizpildītas tikai tās sadaļas, kas attiecas uz konkrēto programmas aprakstu.

Izglītības ieguves formas ir definētas Izglītības likuma 1. pantā. Ērtākai lietošanai Vadlīnijās iekļauts kopsavilkums par izglītības ieguves formām (skat. 1. tabulu).

1.tabula. **Izglītības ieguves formas.** Avots: Izglītības likums (likumi.lv)

Izglītības ieguves forma	Raksturojums
Klātie	Izglītības programmas saturu apgūst, apmeklējot izglītības iestādi, tai skaitā attālinātajās mācībās atbilstoši izglītības iestādes īstenotajai izglītības programmai.
Neklātie	Izglītojamais daļu no izglītības iestādes īstenotas izglītības programmas satura apgūst patstāvīgi.
Tālmācība	Izglītojamais izglītības iestādes īstenotas izglītības programmas saturu apgūst patstāvīgi individuālā veidā, izmantojot izglītības iestādes piedāvātus īpaši strukturētus mācību materiālus, dažādus tehniskos un elektroniskos saziņas līdzekļus.

SVARĪGI!

Attālinātās mācības nav tas pats, kas tālmācība. Tā ir klātie izglītības procesa daļa.

Piemēram, izvēloties neformālās izglītības programmas apguvei klātie formu, programmas parauga aprakstā aizpilda attiecīgo punktu (skat. 2. tabulu).

2.tabula. **Paraugu programmas apjoma sadalījumam klātienē (stundās)**

Programmas apjoma sadalījums	Stundu skaits	
	Iekštelpās/ārtelpās	Attālināti
Teorētiskās mācības	4	6
Praktiskās mācības	10	-
Sasniedzamo mācīšanās rezultātu apguves novērtēšana	2	-
KOPĀ	16	6

Šajā gadījumā no kopējā apjoma (22 stundas) sešas stundas plānotas kā attālinātās mācības, kuru laikā izglītojami un izglītības programmas īstenotājs neatrodas vienā telpā, bet programma tiek apgūta, izmantojot pieejamās informācijas un komunikāciju tehnoloģijas. Piemēram, tiešsaistes nodarbības Zoom platformā.

SVARĪGI!

Atbilstoši plānotajam tiek paredzēti vajadzīgie resursi izglītības programmas īstenošanā.

Atgādnē: informācija par to, kādā formā tiks īstenota izglītības programma, ir svarīga arī izglītojamiem, lai plānotu savu laiku un resursus.

Mācību metodes

Izvēloties mācību metodes neformālās izglītības programmas īstenošanai, lietderīgi balstīties uz UNESCO formulētajiem četriem pīlāriem jeb četriem pamatprincipiem izglītībā. Tie ir:

- mācīšanās būt kopā
- mācīšanās zināt
- mācīšanās darīt
- mācīšanās būt (Avots: Mācības, izglītība, audzināšana, zināšanas un prasmes, to integrācija kompetenču izglītības pilnveidē – Pedagoģs)

Neformālās izglītības mācību metožu izvēli nosaka šīs izglītības specifika. Te vērts atcerēties Izglītības likumā definēto: “ārpus formālās izglītības organizēta interesēm un pieprasījumam atbilstoša izglītojoša darbība” (Izglītības likums (likumi.lv)). No plašā mācību metožu klāsta ieteicams izvēlēties tās, kas izglītojamam sniedz iespēju aktīvi darboties (tātad, tāda metode kā lekcija vai demonstrējums nebūs piemērota), metodes, kuras nodrošina izglītojamo mācīšanos darot, mācīšanos vienam no otra. Piemērotas metodes noteiktu prasmju apguvei būs: individuāls praktisks darbs, darbs grupās. Neformālās izglītības mācību metodes aprakstītas krājumā “Mācīšanās darbībā” (drop-in-io2-lv.pdf).

Noderīga informācija par to, kā plānot un īstenot efektīvu mācību procesu, pieejama platformā Skola 2030. Piemēram, arī neformālajā izglītībā var pielietot Roberta Garnjē mācību plānošanas modeli. Tajā akcentēta sasniedzamo mācīšanās rezultātu pieeja, kā arī norādīts, ka mācību procesa neatņemama sastāvdaļa ir atgriezeniskā saite (Deviņi mācību notikumi efektīvai stundai (pēc R. Ganjē) (skola2030.lv)).

Resursi programmas īstenošanai

Precīzi sasniedzamie rezultāti, atbilstošs laika plānojums nav vienīgie aspekti kvalitatīvai neformālās izglītības programmas īstenošanai. Svarīga nozīme ir tam, kā tiek īstenota programma. Kārtībā dotajā programmas aprakstā ir iekļauta informācija par materiālajiem un intelektuālajiem resursiem.

Iesniedzot programmas aprakstu, ir jānorāda, kāds ir programmas nodrošinājums ar vajadzīgo aprīkojumu, mācību līdzekļiem, arī telpām, kur paredzēta programmas īstenošana. Tāpat

aprakstā nepieciešams norādīt, kāda izglītība ir personām, kuras iesaistītas izglītības programmas īstenošanā, arī viņu darba pieredze. Šī informācija ir būtiska, izvērtējot atļaujas piešķiršanu.

SVARĪGI!

Programmas aprakstā iesniedz nepieciešamo mācību līdzekļu, iekārtu un aprīkojuma sarakstu. Izglītības likuma 1. pantā definēts, kas ir mācību līdzekļi un kādi tie ir.

Atgādnē: nepieciešamības gadījumā pašvaldības darbinieki var pieprasīt papildu informāciju par izglītības programmas materiālo nodrošinājumu vai par īstenošanā iesaistīto personu izglītības atbilstību attiecīgās neformālās izglītības programmas īstenošanai.

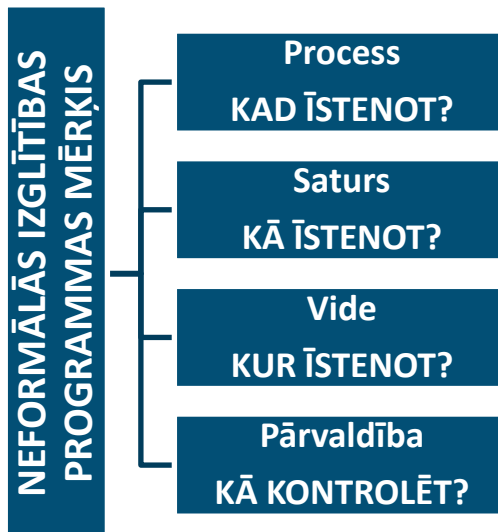
Aprakstā paredzēts norādīt arī sasniedzamo mācīšanās rezultātu apguves novērtēšanu. Atkarībā no izglītības programmas, pārbaude var būt izglītojamo pašvērtējums savām iegūtajām zināšanām un prasmēm, iespējams sasniedzamos rezultātu pārbaudīt, izglītojamiem demonstrējot savu veikumu. Šo apraksta sadaļu aizpilda, ja tas attiecināms uz konkrēto programmu neformālās izglītības programmu. Piemēram, neformālās izglītības programmā “Apsveikuma kartīšu izgatavošana no dabas materiāliem” var paredzēt, ka sasniedzamo mācīšanās rezultātu novērtēšana notiek kā katra izglītojamā paveiktā demonstrējums. Taču šajā gadījumā iespējama arī pašvērtējuma forma.

Programmas īstenošanas kvalitātes nodrošinājums

Iesniedzamajā programmas aprakstā nepieciešams aprakstīt, kā tiks nodrošināta neformālās izglītības programmas kvalitāte no īstenošanas puses. Pēc Kārtības pielikumā norādītā aprakstā tiek iekļauta informācija par:

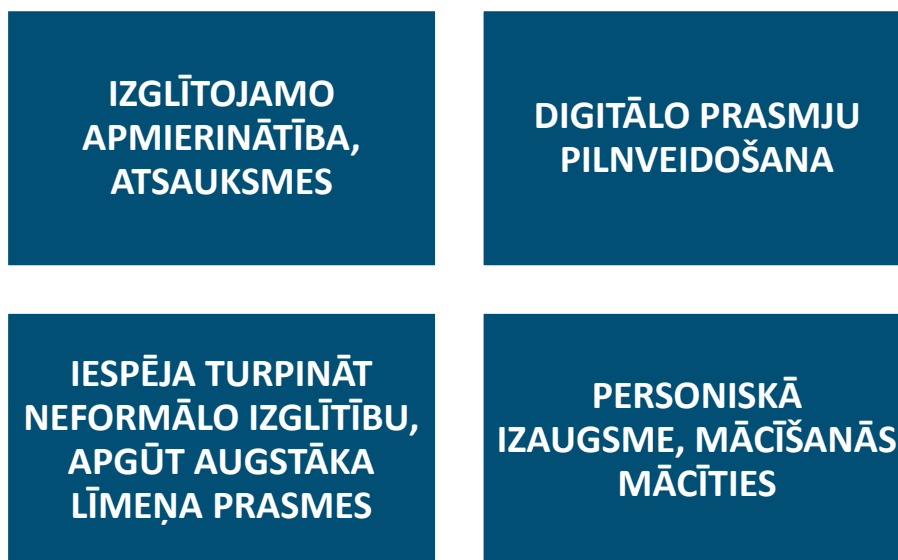
- procesu;
- saturu;
- vidi;
- pārvaldību. Avots: Kārtība, kādā tiek izsniegtas atļaujas neformālās izglītības programmas īstenošanai (likumi.lv)

Šo sadaļu vajadzētu veidot programmas apraksta izstrādes noslēgumā kā pārskatu par iepriekš norādīto izglītības programmas apjomu, nepieciešamajiem resursiem, īstenošanas metodēm. Šī informācija ilustrē to, kādā veidā tiek sasniegts aprakstā formulētais izglītības programmas mērķis (skat. 7. attēlu).

7. attēls. Neformālās izglītības programmas kvalitātes nodrošinājuma un programmas mērķa saistība

Trīs no 7. attēlā redzamajiem programmas īstenošanas kvalitātes nodrošinājuma aspektiem balstīti pašā programmas aprakstā. Pārvaldību neformālās izglītības īstenošanas kvalitātes nodrošinājumā raksturo saņemtā atgriezeniskā saite no izglītojamiem pēc programmas apguves. Kā paraugu atgriezeniskās saites iegūšanai skatīt anketu Vadlīniju 5. pielikumā. Anketēšanu iespējams veikt papīra formā vai tiešsaistē. Pārvaldības sadaļā programmas īstenootājs var sniegt arī savu izvērtējumu programmas apraksta saturiskajai kvalitātei. Kvalitātes indikatorus var iedalīt šādās grupās (skat. 8. attēlu).

8. attēls. Neformālās izglītības programmu satura kvalitātes rādītāji

Dotie kritēriji ir noderīgi, izvērtējot jau īstenotu neformālās izglītības programmas apguvi, lai konstatētu programmas stiprās un vājās puses. Iegūstot atgriezenisko saiti no izglītojamiem, šī informācija jāizmanto tālākai programmas satura pilnveidošanai.

SVARĪGI!

Šāds apraksts ir kā kontrolsaraksts, lai pārliecinātos, ka programmas apraksts tiešām atbilst definētajiem programmas mērķiem.

Atgāde: ja programmas īstenošanas procesā tiek veiktas izmaiņas, būtiski grozījumi, Kārtības 11. punkts paredz, ka īstenotājam ne vēlāk kā mēnesi pēc attiecīgo grozījumu izdarīšanas ir pienākums iesniegt pašvaldībai iesniegumu jaunas atļaujas saņemšanai, tam pievienojot tikai tos dokumentus, kuros ir veiktas izmaiņas (Kārtība, kādā tiek izsniegtas atļaujas neformālās izglītības programmas īstenošanai (likumi.lv)).

Atgāde: iesniegumā neformālās izglītības programmas īstenošanas atļaujas saņemšanai tiek norādīta kontaktpersona un tās dati saziņai ar pašvaldību. Šāda informācija pašvaldībai ir nepieciešama, izvērtējot neformālās izglītības programmas īstenošanas procesu.

Apliecība par neformālās izglītības programmas apguvi

Iesniedzot programmas aprakstu atļaujas saņemšanai, nepieciešams norādīt, ka programmas apguves rezultātā tiek izsniegta apliecība par neformālās izglītības programmas apguvi. Kārtības 5. punktā ir uzskaitīts, kāda informācija jāiekļauj apliecībā par neformālās izglītības programmas apguvi. Vadlīniju 4. pielikumā dots apliecības paraugs.

Mūžizglītības prasmju iekļaušana neformālās izglītības programmu saturā

Kas ir mūžizglītības prasmes? 2006. gadā tika pieņemtas Eiropas struktūras mūžizglītības struktūras galvenās pamatprasmes, kur tika definētas galvenās prasmes, kuras indivīdiem nepieciešamas viņu personiskajai izaugsmei, sociālajai iekļaušanai, pilsoniskajai aktivitātei un nodarbinātībai zināšanu sabiedrībā ([Microsoft Word - kompetences.doc \(jaunatne.gov.lv\)](#)).

Tika konstatēts, ka nepieciešamas šādas mūžizglītības pamatprasmes

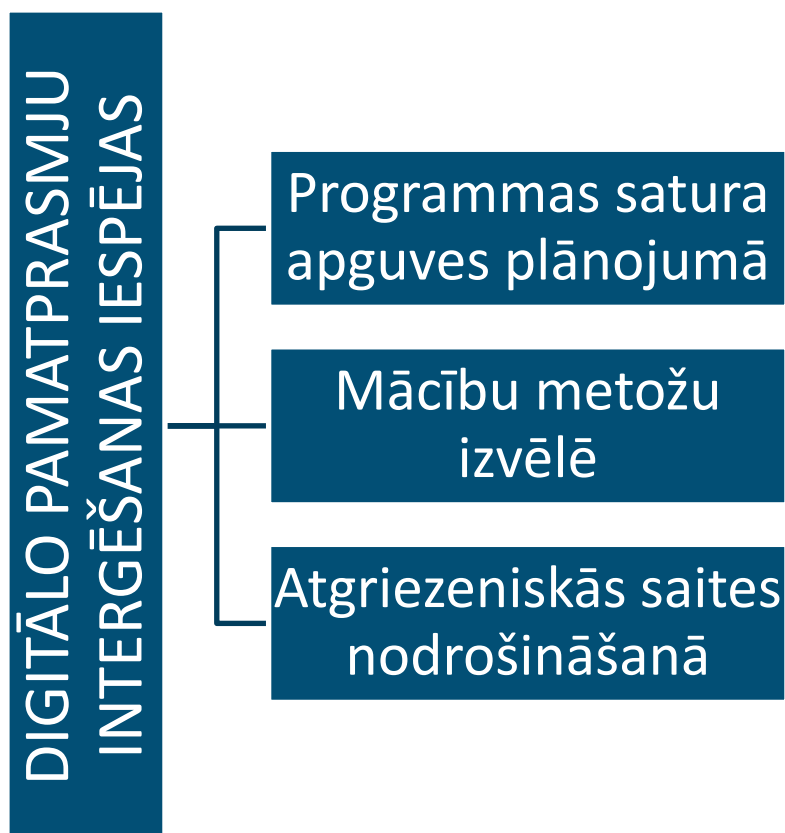
- saziņa dzimtajā valodā;
- saziņa svešvalodās;
- matemātiskās prasmes un pamatprasmes dabaszinībās un tehnoloģijās;
- digitālās prasmes,
- mācīšanās mācīties,
- sociālās un pilsoniskās prasmes,
- pašiniciatīva un uzņēmējdarbība,
- kultūras izpratne un izpausme.

Neformālās izglītības programmas ir piemērots instruments mūžizglītības prasmju apguvei, zināšanu papildināšanai. Ikvienā izglītības programmā tās īstenošanas procesā ir iespēja integrēt kādu no mūžizglītības pamatprasmēm. Ir iespējama gan svešvalodu pamatprasmju apguve, piemēram, izmantojot attiecīgās jomas terminus dažādās valodās. Tāpat, patstāvīgi apgūstot prasmes, izglītojamais demonstrē un pilnveido savu prasmi mācīties, arī pašiniciatīvu. Tās izglītības programmas, kas vērstas uz tradicionālo amatu prasmju apguvi, vienlaikus sniedz iespēju pilnveidot izpratni par kādas tautas, kopienas kultūru.

Atgāde: Mūžizglītības prasmju integrēšana neformālās izglītības programmas saturā veicina to konkurētspēju, dod pievienoto vērtību programmas saturam.

Šajā kontekstā būtiska ir digitālo pamatprasmju pilnveide, kas nepieciešama gan ikdienā gan ikvienā profesijā, arī nodarbojoties ar vaļaspriekiem. Piemēram, gatavojot amatniecības izstrādājumus, iespējams programmas saturā iekļaut to reklamēšanu, izstrādāt digitālu noformējumu utt.

9. attēlā ir parādītas iespējas, kā neformālās izglītības programmās integrēt digitālās pamatprasmes.

9.attēls. Digitālo pamatprasmju apgūšanas iespējas neformālās izglītības programmās

Piemērs. Neformālās izglītības programmas “Ziemciešu dobes ierīkošana dārzā” mērķis ir pilnveidot prasmes ierīkot ziemciešu dobi. Programmas aprakstā viens no norādītiem sasniedzamajiem rezultātiem ir “spēj izvēlēties apstākļiem piemērotu dobes kontūru”. Programmas apjoma sadalījumā viens no tematiem ir “Dobes kontūras izvēle”. Programmas satura apguves plānojumā šim tematam atvēlētas piecas stundas, no tām sasniedzamo mācīšanās rezultātu novērtēšanai divas stundas attālināti kā savas izvēles pamatojums, izmantojot konkrētu situāciju (katram izglītojamam savā vai sev pieejamā dārzā).

Atgāde: attālinātu mācību laikā izglītojamais un izglītotājs neatrodas vienā telpā, bet programma tiek apgūta, izmantojot pieejamās informācijas un komunikāciju tehnoloģijas.

Šādā gadījumā programmas satura apgūvē tiek ietverta digitālā kompetenču joma “Komunikācija un sadarbība”. Vadoties no izglītojamā priekšzināšanām, apguve notiek vai nu pamata 1. līmenī “veic vienkāršus uzdevumus cita vadībā” vai pamata 2. līmenī “veic vienkāršus

uzdevumus patstāvīgi vai ar atbalstu, kur tas nepieciešams” (Kārtība, kādā tiek izsniegtas atļaujas neformālās izglītības programmas īstenošanai (likumi.lv)).

Šī digitālās kompetences jomas prasmes iespējams pilnveidot arī, izmantojot tādas mācību metodes kā grupu darbs, kur iespējama ideju apmaiņa, kopīgošana arī digitālajā vidē.

SVARĪGI!

Šāda integrēšana neattiecas uz tām neformālās izglītības programmām, kuru mērķis ir pilnveidot tieši digitālās prasmes.

Noslēgumā jāuzsver, ka neformālā izglītība ir būtiska izglītības sistēmas sastāvdaļa. Tai ir savas, specifiskas funkcijas izglītojamā mācīšanās vajadzību apmierināšanai. Neformālās izglītības programmas un to saturs nedublē un nekonkurē ar formālo izglītību, toties rosina dzīvot un strādāt sabiedrībā, kura mācās, tādā veidā attīstot mūžizglītības kultūru.

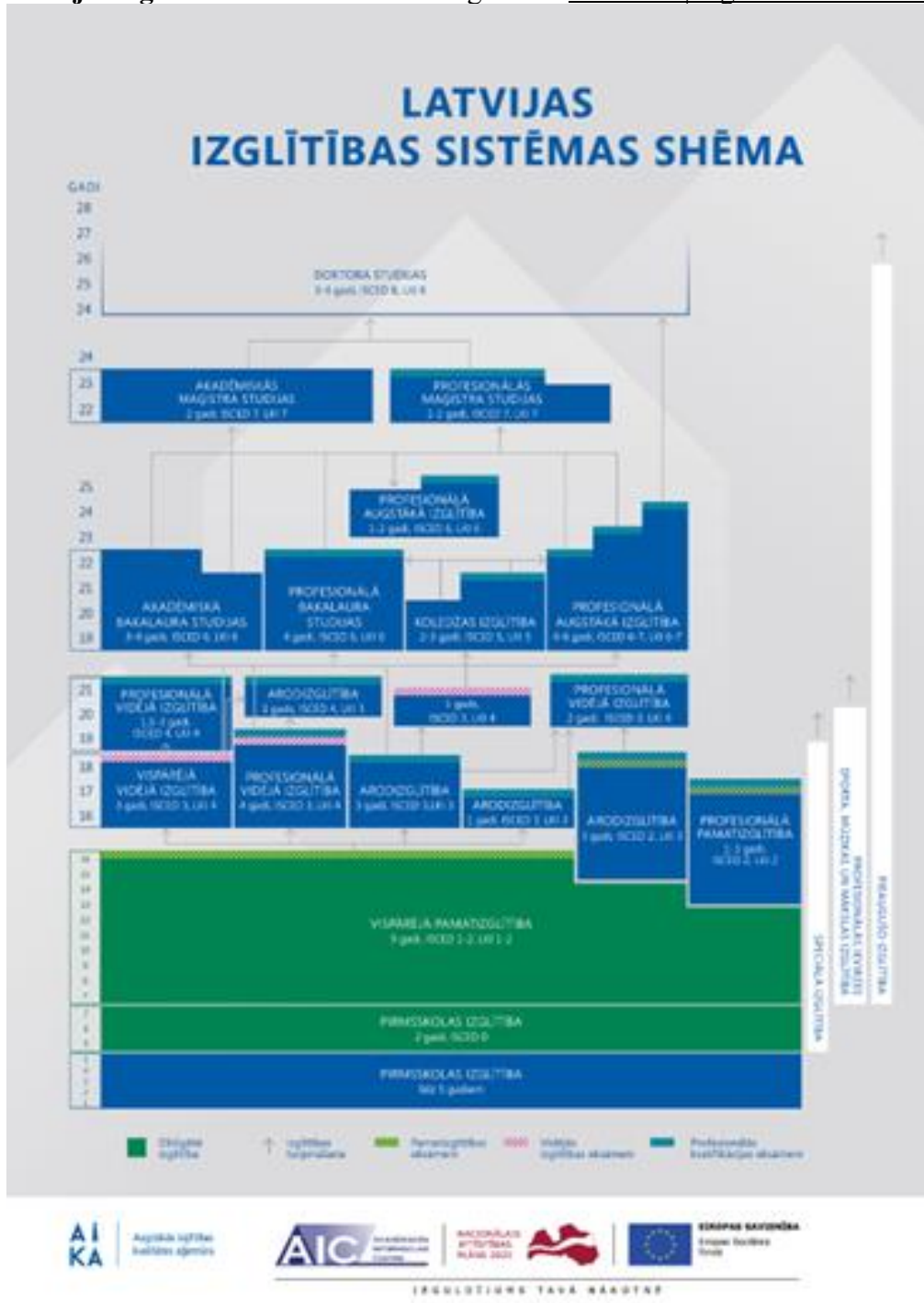
Izmantoto avotu saraksts

1. Ministru kabineta noteikumi Nr. 395 “Kārtība, kādā tiek izsniegtas atļaujas neformālās izglītības programmas īstenošanai”. Pieejams: [Kārtība, kādā tiek izsniegtas atļaujas neformālās izglītības programmas īstenošanai \(likumi.lv\)](#)
2. Deviņi mācību notikumi efektīvai stundai (pēc R. Garnjē). Skola 2030 materiāls. Pieejams: [Deviņi mācību notikumi efektīvai stundai \(pēc R. Ganjē\) \(skola2030.lv\)](#)
3. Eiropas iedzīvotāju digitālās kompetences ietvara jaunākā versija. Pieejams: [DigComp 2.2: Eiropas Iedzīvotāju digitālās kompetences ietvara jaunākā versija - Latvijas Digitālo prasmju partnerība \(eprasmes.lv\)](#)
4. Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, vērtēšana. Pieejams: [Eiropas-valodu-portfelis.pdf \(valoda.lv\)](#)
5. [Eiropas rokasgrāmata. Mācīšanās rezultātu definēšana, rakstīšana un pielietošana.](#) Pieejams: [macisanas rezultatu definesana rakstisana un pielietosana.pdf \(nki-latvija.lv\)](#)
6. European Commission, Joint Research Centre, Vuorikari, R., Kluzer, S., Punie, Y., *DigComp 2.2, The Digital Competence framework for citizens – With new examples of knowledge, skills and attitudes*, Publications Office of the European Union, 2022. Pieejams: <https://data.europa.eu/doi/10.2760/115376>
7. [Izglītības likums.](#) Pieejams: [Izglītības likums \(likumi.lv\)](#)
8. Latvijas izglītības sistēmas shēma. Augstākās izglītības kvalitātes aģentūra. Pieejams: [Izveidots attēls ar Latvijas izglītības sistēmas shēmu - AIKA](#)
9. Latvijas Skaistumkopšanas speciālistu asociācijas materiāli. Pieejams: <https://www.lssa.lv/informativi-materiali>
10. Neformālās izglītības metožu krājums “Mācīšanās darbībā”. Pieejams: [drop-in-io2-lv.pdf](#)
11. [Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem \(likumi.lv\)](#)
12. Mūžizglītības galvenās pamatprasmes. Pieejams: [Microsoft Word - kompetences.doc \(jaunatne.gov.lv\)](#)
13. Pieaugušo izglītība un apmācība Eiropā. EURIDICE ziņojums, 2022. Pieejams: [download \(viaa.gov.lv\)](#)
14. Profesionālās izglītības likums. Pieejams: [Profesionālās izglītības likums \(likumi.lv\)](#)

-
15. Valsts izglītības satura centrs. Nozaru kvalifikāciju struktūru saraksts. Pieejams:
Profesionālā izglītība. Nozaru kvalifikāciju struktūras. Nozares kvalifikāciju struktūru saraksts (visc.gov.lv)
16. Valsts valodas likums. Pieejams: Valsts valodas likums (likumi.lv)

Pielikumi

1.att. **Latvijas izglītības sistēmas shēma.** Iegūts no: NIID.LV | Izglītības sistēma Latvijā

**IESNIEGUMA PARAUGS NEFORMĀLĀS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS
ATĻAUJAS SAŅEMŠANAI**

_____ novada
pašvaldībai
IESNIEGUMS

Lūdzu izsniegt atļauju neformālās izglītības programmas īstenošanai:

/neformālās izglītības programmas nosaukums un programmas apjoms stundās/

Ziņas par programmas īstenošanu:

Juridiskās personas nosaukums /
fiziskās personas vārds, uzvārds

Reģistrācijas numurs / fiziskās personas
kods

Juridiskā adrese/ fiziskai personai -
deklarētā dzīvesvietas adrese un faktiskā
adrese

Juridiskās personas kontaktārunis/fiziskās
personas elektroniskā pasta adrese,
kontaktārunis

Programmas plānotā īstenošanas vietas
adrese /norises vietas nosaukums, ja plānots
īstenot ārpus telpām

Kontaktpersona saziņai ar pašvaldību-
vārds, uzvārds, tālruna numurs, elektroniskā
pasta adrese

- Apliecinu, ka telpas ir piemērotas kvalitatīvas izglītības nodrošināšanai un drošas klātienē nodarbībām (ja programmu pilnā apjomā vai daļēji plānots īstenot klātienē vai programmu plānots īstenot neklātienē).
- Apliecinu, ka personas, kuras īsteno programmu nepilngadīgām personām, izņemot pašvaldības dibināto izglītības iestāžu darbiniekus, atbilst Bērnu tiesību aizsardzības likuma 72. panta piektajā daļā un Izglītības likuma 50. pantā noteiktajām prasībām.

Iesniedzējs *

/datums/

/paraksts/

* - ja iesniegums parakstīts elektroniski, ieraksts "Šis dokuments ir elektroniski parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu".

Kārtība, kādā tiek izsniegtas atļaujas neformālās izglītības programmas īstenošanai (likumi.lv)

NEFORMĀLĀS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS APRAKSTA PARAUGS

(izglītības programmas īstenoāja nosaukums)

(neformālās izglītības programmas nosaukums)

1. Programmas mērķis un sasniedzamie mācīšanās rezultāti

Mērķis _____

Sasniedzamie mācīšanās rezultāti:*, **

1. _____

2. _____

[...] _____

2. Programmas mērķa grupa (pilngadīgas personas, nepilngadīgas personas)

Pilngadīgas personas

3. Prasības attiecībā uz iepriekš iegūto izglītību un pieredzi ar programmu saistītā jomā, priekšzināšanu līmenis (ja attiecināms)

4. Programmas īstenošanas valoda

Latviešu valoda

5. Programmas apjoma sadalījums¹

5.1. Klātienē

Programmas apjoma sadalījums	Stundu skaits	
	iekštelpās/ārtelpā	attālināti
Teorētiskās mācības		
Praktiskās mācības		
Sasniedzamo mācīšanās rezultātu apguves novērtēšana		
Kopā		

5.2. Neklātienē

Programmas apjoma sadalījums	Stundu skaits	
	iekštelpās/ārtelpā	attālināti
Teorētiskās mācības		
Praktiskās mācības		
Sasniedzamo mācīšanās rezultātu apguves novērtēšana		
Kopā		

5.3. Tālmācībā

Programmas apjoma sadalījums	Stundu skaits
Teorētiskās mācības	
Praktiskās mācības	
Sasniedzamo mācīšanās rezultātu apguves novērtēšana	
Kopā	

6. Programmas satura apguves plānojums

Nr. p. k.	Sasniedzamais mācīšanās rezultāts ²	Temats	Apakštemati	Paredzētais stundu skaits
1.		1. _____	1.1. _____ 1.2. _____ [...] _____	
2.				
[...]				

7. Materiālie resursi programmas nodrošināšanai (nepieciešamo mācību līdzekļu, iekārtu un aprīkojuma saraksts)

1. _____
2. _____
[...] _____

8. Intelektuālie resursi programmas nodrošināšanai (programmas īstenošanā iesaistītās personas, viņu izglītība un/vai profesionālā kvalifikācija un darba pieredze)

1. _____
2. _____
[...] _____

9. Mācību metodes programmas īstenošanai

1. _____
2. _____
[...] _____

10. Programmas sasniedzamo mācību rezultātu apguves novērtēšana (ja attiecināms)

11. Programmas īstenošanas kvalitātes (process, saturs, vide un pārvaldība) nodrošināšana

12. Informācija par programmas publicitāti³

13. Programmas apguvi apliecinošā dokumenta nosaukums

APLIECĪBA PAR NEFORMĀLĀS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS APGUVI

¹ Aizpilda tikai to tabulu ("Klātiene", "Neklātiene" vai "Tālmācība"), kura attiecas uz konkrētās programmas īstenošanu.

² Sasniedzamo mācību rezultātu (apgalvojums(-i), ko izglītojamais zina, prot un kādus uzdevumus spēj veikt pēc temata apguves) norāda katram tematam.

³ Pēc izvēles norāda informāciju par veidiem, kādos programmas īstenošanas veicinās programmas publicitāti.

APLIECĪBAS PAR NEFORMĀLĀS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS APGUVI PARAUGS

<Izglītības programmas īstenotājs >
(fiziskās personas vārds, uzvārds vai juridiskās personas nosaukums, reģistrācijas nr.)

APLIECĪBA PAR NEFORMĀLĀS IZGLĪTĪBAS
PROGRAMMAS APGUVI
<apliecības reģistrācijas Nr.>

<apliecības ieguvēja vārds un
uzvārds nominatīvā>

ir apgūv<-is/-usi>
neformālās izglītības programmu

(programmas nosaukums nominatīvā)

<izglītības programmas stundu skaits> stundu apjomā .

Sasniegtie mācību rezultāti*:

1 _____

2 _____

3 _____

4 [...] _____

Izglītības programmas īstenotāja vai pilnvarotās personas paraksts, atšifrējums**

Izsniegts<vietas nosaukums lokatīvā, datums> **

* norāda izglītības programmas sasniedzamos mācīšanās rezultātus, tajā skaitā Kārtības 6. un 7. punktā norādītos.

** ja apliecība tiek parakstīta elektroniski, ieraksts "Šis dokuments ir elektroniski parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu".

**ATGRIEZENISKĀS SAITES IEGŪŠANA PĒC NEFORMĀLĀS IZGLĪTĪBAS
PROGRAMMAS APGUVES
ANKETAS PARAUGS**

Labdien,

Lūdzam Jūs atbildēt uz dažiem jautājumiem par neformālās izglītības programmas "Digitālo pakalpojumu izmantošana ikdienas dzīves situāciju risināšanā" satura apguvi. Jūsu viedoklis ir ļoti svarīgs un nepieciešams, lai pilnveidotu interešu izglītības saturu un pasniedzēju darbu!

Aptauja ir anonīma, rezultāti tiks izmantoti tikai apkopotā veidā. Aptaujas aizpildīšana prasīs apmēram 5 –10 minūtes laika. Jau iepriekš pateicamies par atsaucību!

1. Atzīmējiet noderīgākās tēmas, kuras apgūvat mācību procesā?
 - e-paraksta (eID kartes) lietošanu;
 - digitālos rīkus;
 - e-pakalpojumi (valsts un pašvaldības pakalpojumi, internetbankas);
 - personas datu aizsardzības un drošības jautājumus;
 - portāla Latvija.lv pakalpojumi un pensijas uzkrājumu veidošanas būtību;
 - Citas.....
2. Uzrakstiet sarežģītākās tēmas!

.....

3. Uzrakstiet būtiskākos ieguvumus programmas mācību procesā?

.....

4. Kādas tēmas Jūs vēlētos apgūt nākotnē?

.....

5. Kā Jūs vērtējat pasniedzēja darbu?

- Izcili
- Labi
- Viduvēji
- Vāji

6. Kādi ir Jūsu ieteikumu mācību procesa uzlabošanai?

.....

Paldies!